

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO **5** CÉNTIMS PER TOT ESPANYA,
Números atrasats: 10 céntims.

ADMINISTRACIÓ y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga. BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pesetas 1'50. Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50.

GENT DE SAFREIG

Ja ho veus, poble: en lloch de tréurens los mals que 'ns están matant, igual que las bugaderas, passen lo temps disputant.

CRÓNICA

Apenas tincn espay. Per lo tant pocas paraulas y bonas.

Las Cámaras están reunidas ¿Qué han fet fins ara? Lo següent:

Primer un discurs ploraner del Mónstruo. Se véu perdut, no sab de quin cantó girarse, y demana que l'ajudin a conjurar lo conflicte económic que 'ns aménassa. ¿Qui l'ajudarà? ¿En Sagasta? Son *tal para cual*. Si cada un d'ells per si sol ho ha fet malísimament, ajúdnme a pensar lo que succehirá 'l dia que 's posin de acort per ferho plegats.

Per sortir de compromís, s'ha de cambiar d' homes y de sistema. Los arquitectos que gracias á la séva imprevisió 'ls ha caygut á terra la casa que construhian, no son dignes de reedificarla. Als metjes qu' en lloch de aliviar al malalt l' empitjoran y l' estant matant, se 'ls despatxa. Son precisos altres edificis, altres plans, altres arquitectos, altres remeys, altres metjes. Aixó es lo lógich, y 'l país ha de ser cego si no ho comprén aixís.

Després de las lamentacions de 'n Cánovas, convertit en una especie de profeta Jeremías, lo debat polítich.

Res més estéril que aqueix debat.

En ell han lluhit la séva gracia 'ls homes més importants de las fraccions monárquicas. ¿Si n' han dit de xistes!... ¿Y quinas ocurrencias han tingut!... Semblava que feyan oposicions públicas á la plassa de graciosos.

Lo país ha exclamat:

«Com hi ha redéu podém riure

¿com las cosas van tan bé!...»

Y en efecte, tot marxa.

De Jerez ha marxat la tranquilitat.

Dels nostres compatricis la confianza.

D' Espanya 'l crédito.

Van marxant las monedas y 's quedan los bitllets de Banch, los quals, si no marxan es senzillament perque *no poden anar*.

Los cambis ab Fransa han arribat á 15 per cent. Ab un tres per cent més que pujin, se té per segur que aixís com ha emigrat tot l' or, emigrará á marxas forçadas tota la plata. Espanya quedarà embittletada per sempre més.

Tal es lo porvenir que se 'ns espera.

Y 'ls nostres governants conservadors, y 'ls sagastins que desitjan reemplassarlos, rihent, fent la brometa, plens de bon humor y de sandunga.

Intentan confeccionar uns presupostos y no 'ls surten los comptes. ¿uccehix ab lo díxós déficit lo que un forat en un tros de roba vella y gastada: com més lo tocan, com més lo putinejan, més se 'ls engrandeix. Prompte no quedarán ni fils de aqueixa roba; prompte tota aqueixa roba serà forat.

Tal es la conseqüencia de disset anys seguits de monarquia restaurada.

Disset anys de pau, de normalitat en que no han sigut necessari sacrificis ni esforços extraordinaris, y no obstant, l' Hisenda ha anat endarrerintse de un promedi anual de 64 milions de pessetas, després de forsar todas las contribucions, després d' escorrer fins l' última gota de such de la llimona.

Torpesa més insigne ni s' ha vist en cap país, ni 's concebeix.

Ara 'ls conservadors buscan un home que encarregantse de la Hisenda 'ls salvi mal haja d' exercir la dictadura económica.

Y 's creuen haverlo trobat. Pél cas pensan ab en Romero Robledo.

No se 'n riguin, que 'l sintoma resulta en extrém lamentable. Si en Romero Robledo logra constituhirse dictador económic s' haurá subvertit tot lo qu' existeix á Espanya: fins los refráns més célebres.

Perque lo qu' es als monárquichs se 'ls pondrá 'l sol per Antequera.

P. K.

BATALLADAS

ENTRES en Vallés y Ribot va pronunciar en lo Congrès un acerat discurs demostrant la impotencia manifesta dels monárquichs pera resoldre la qüestió económica, en Pidal no féu més que interrompre al eloqüent diputat catalá, tocant á cada moment la campaneta.

Está vist: no hi ha ningú més poruch que aquests monárquichs. Tot just oviran la sombra de la República, perden los estrepes, y tocan á arrebató.

La secció segona de lo criminal de l' Audiencia no

ha pogut menos de absoldre als interventors republicans del poble de Sans acusats de una manera incalificable fins com á lladres per alguns conservadors. Lo tribunal ha reconegut la honradés perfecta de aquells bons ciutadans. Los lladres no 's troban entre 'ls desinteressats defensors de la causa republicana: los verdaders lladres, en tot cas, s' han de anar á buscar entre 'ls que tenen la mala costum de robar actas electorals.

Lo govern encare tardará més de una mesada á presentar los presupostos. Per més que 's cap-gira 'l cervell no troba la manera de presentar las consabudas economias: al revés, lo déficit se li aumenta, com més remena las xifras.

No hi ha remey per ell, ni per nosaltres.

Un plán.

Ja que cap partit troba la manera de correspondre á las esperansas del país, en materia de rebaixar gastos, ¿no 'ls sembla que podria ferse una cosa?

Treure 'l govern á subasta y concedirlo á qui 's comprometi á ferho més barato y ofereixi més garantías respecte al cumpliment del séu compromís.

Fórmula: «Jo governaré per tal cantitat alsada: lo que sobri per mí; lo que falti ho pagaré de la méva butxaca.»

A Jerez reyna un pánich espantós. Per donar una idea de l' estat de la població, bastará dir que 'ls testimonis que van á declarar sobre fets relacionats ab la entrada dels anarquistas, tenen de efectuar lo reconeixement dels presos ó bé ab la cara cuberta ab una máscara, ó bé mirant á través de un forat obert en la porta.

Tal es la confiança que inspira 'l govern conservador als vehins pacífichs de aquella alarmada ciutat.

Y si bé 's considera 'l devassall anarquista es fill de la desesperació de aquell poble. No es sols la fam de pá que l' hostiga; hi ha ademés la fam de dret y de justicia. Avants de la restauració era un dels pobles més republicans d' Espanya. Desde llavoras no s' han celebrat alli unas eleccions legals. Los governs monárquichs tot ho han corruptut, tot ho han falsificat. La realisació de una idea política s' ha fet impossible. Y 'ls que la professavan l' han abandonada per ser inútils tots los séus esforços, y desitjosos de tirar pé'l carrer del mitj.

Qui pert lo séu, pert lo seny.

La manifestació celebrada 'l diumenje últim en honor dels mártirs de la legalitat republicana sacrificats en la defensa de Sarriá, se veje extraordinariament concorreguda y resultá ser un modelo de ordre y de sensatés.

Lo mateix governador civil de la provincia se 'n pogué persuadir, veyent passar la comitiva. Per cert que al contemplar lo carruatje fúnebre en lo qual anavan las coronas dedicadas á aquells valents, se tragué 'l sombrero saludant plé de respecte.

Al felicitar al Sr Vivanco, 'ns felicitem també del gran progrés que han realisat las costumés políticas.

En Cánovas crida quart y ajuda de tots los partits pera resoldre la qüestió de Hisenda. En aquest punt no 's recorda sino de invocar lo nom sagrat de la patria.

¿Y donchs ahont deixém á la monarquia?

Veritat es que partits monárquichs son los que desde 1874 fins á la fetxa han monopolisat lo govern, cuidant de portar á Espanya al cantell del precipici.

¿Y ara desitjan que tots los partits los ajudin, fins aquells que alguns anys endarrera eran declarats ilegals?... No hi ha cap inconvenient, senyors monárquichs, pero avants es necessari que 's tirin endetrás: feu puesto.

Mientras la patria á la qual tant havéu maltractat vos vegi tan aprop, estiguéune segurs, no farà res de bó. Lo mateix neguit de veure'us no la deixa viure.

CARTAS DE FORA.—Dissapte á primeras horas de la tarde, succehi á Tarrassa, un fet que produhi la major indignació en aquella culta ciutat. Donava, com de costum, un passeig per las aforas de la població lo conegut farmacéutich, don Miquel Homs, regidor sindich de aquell Ajuntament, quan un desconegut, disfressat ab ulleras negras y barba postissa, agafantlo pel coll li tirá una punyalada, que, per fortuna, no penetrá en las carns del agredit, per haver aquest caygut en terra; pero si que li foradá la roba, desde la capa fins á la camiseta. Segóns revelá 'l presumpat assés, era un home pagat, que obrava per móvils polítichs, encaminats á impedir que 'l citat senyor Homs aceptes la vara d' alcalde que tractan de conferirli 'ls reformistas Creyem que 'l senyor Homs, que sigue elegit pels republicans, no 's prestará á fer lo joch de cap de las camarillas que tant perturbada tenen aquella població, y que tindrán en compte que si 'ls monárquichs no tenen avuy qui 'ls serveixi en aquell Ajuntament, per guanyar las próximas eleccions de diputats, no ha de ser una persona

decent y digna la que 's presti á autorisar los seus intents.

Lo rector de Sant Quintí de Mediona, quan hi ha algun difunt apreta á corre á la casa de aqueix, recomenant que li fassin lo bé, argumentant que sent moltíssim que un' ànima estigui patint al purgatori, haventhi remey per eximirlo de sufrir. Donchs, bé: ell, per aliviar las ànimas del Purgatori, cada any los hi feya 'l novenari, y aquest any, aquesta es l' hora que encara no l' ha fet. Aixó demostra que s' interessa més per las ànimas que pagan, que no pas per las insolvents. Desde la trona digué ben clar que no 's podia fer lo novenari de ànimas perque no hi havia quartos. Y aixó que no hi ha festa que no passin á captar per las ànimas, sense contar la caixeta que al mateix objecte de recullir limosnas per ellas hi ha en un siti de la iglesia. ¿Es que á la bacina y á la caixeta, hi ha alguna ànima del Purgatori invisible, que 's fica 'ls quartos á la butxaca?—Aquestas son las reflexions que 's fan alguns devots. Los que no 'n son pensan de distinta manera. Aquests pensan qu' en lloch de haverhi en la població un rector com ell, n' hi hagués dos, perque aixís sent un parell los que 's dediquesin á esquilar la llana dels clatells farian tanta feyna, que dintre de pochos anys haurian de tancar l' establiment.

M' escriuben de Aleixar: «Pochs días després de haverse celebrat las eleccions en nostre poble, de las quals sortiren victoriosos los senyors Morros, Xech y companyia, no per la devoció que dits senyors professan á San Joseph, sino per nostra pleníssima voluntat, anaren á una masia distant una hora del poble ahont menjaren á discreció y begueren á tot drap, de manera que algú d' ells anava bastant *enmascarat*, per qual motiu al arribar al poble tot eran cidorias, promoventse un fort aldavull, propi no més que de cafes y habitants del Riff.—No cal tanta festa per un sant tant petit, puig podria ser que á algú se li indigestés la leca, y llavors tot serian plors y gemechs. Per lo tant, un xich més de calma.

Per últim, mossen Cordills, de la Bisbal del Panadés, tingué á bé explicar la República espanyola, y digué: que si la República francesa es la masoneria descarada que pretent acabar ab la religió, la espanyola, filla legitima de la francesa, es igualment abominable. Entre altres fets realisats pels republicans citá: l' assalt del quartel del Bonsuccés de Barcelona, lo brutal atentat últimament comés á Jerez pels anarquistas, sobre 'l qual digue que 600 republicans armats entraren á Jerez de nit assassinant als que pels carrers trobavan y cridant «¡Viva la República! ¡Viva l' Anarquia! ¡Viva 'l Socialisme!» De que, per fi, que Mompart, ajusticiat dissapte passat, acabá de aquesta manera per ser un republicanot. En fi, tant s' esforzá en explicar aquest cúmulo de despropósitos, que 's quedá completament ronch y tingué que plegar velas.—Aixó canta aquesta calandria; pero son tan groxudas las gofias que li passen pel canó de las paraulas, que per forsa han d' encrostónarli, produhintli una gran ronquera.—Per buscar la causa dels esforços que fa mossen Cordills, basta saber, que á la Bisbal del Panadés, en poch temps s' han constituhit dos comités republicans corresponents á dos agrupacions distintas, lo qual, segóns se véu li aumenta la migranya y 'l fá picar de peus.

GATADAS

Si acás veus pels papers públichs que 'ls digníssims diputats, en lloch de curar las llagas que á la Espanya están matant, s' entretenen movent grescas propias tan sols de xavals y passen horas y días dihent pestes y disbarats, no te 'n extranyis, no te 'n admiris; pensa que estém en lo mes dels gats.

Si t' enteras de que en Martos, després de passar dos anys tirant pedras á en Sagasta ab intent de ferli sanch, ara li tira requiebros y elogis monumentals, per veure si al últim tornan á viure amichs y plegats, no te 'n extranyis, no te 'n admiris; pensa qu' estém en lo mes dels gats.

Si t' arriba als teus oídos que en lo poble tal ó qual hi ha hagut tiros ó trómpadas, per motius que sols Déu sab, y apesar d' aquests desórdres lo govern segueix roncant, dormint lo doleíssim somni dels sants benaventurats, no te 'n extranyis, no te 'n admiris; pensa qu' estém en lo mes dels gats.

Si sents dir que ara com ara l' únich ministre com cal, l' únich que fa alguna cosa ventajosa pèl Estat, es en Romero Robledo, aquell *húsar* inmortal que en altra temps va cubrirnos de dols y calamitats, no te 'n extranyis,

no te 'n admiris;
pensa qu' estém en lo mes dels gats.

Si miras la efervescencia que á tot arreu ha aixecat aquesta guerra económica que certas nacions 'ns fan, en virtut de la qual, sembla que ara tothom gastará productes fells d' aquí dintre y aquí dintre elaborats,
no te 'n extranyis,
no te 'n admiris;
pensa que estém en lo mes dels gats.

Si lleigeixes las arengas que en Sagasta ha disparat, explicant los seus propòsits per quan torni á governar y prometent que aquell dia tot lo pahis nadará en un mar abundantíssim de gloria y prosperitats,
no te 'n extranyis,
no te 'n admiris;
pensa que estém en lo mes dels gats.

Si algú t' esplica que en Cánovas, convensut de que estém mals y veyent la bancarrota que vé á passos de gegant, tracta de fe economias d' una manera formal, vencent, costi lo que costi, trabas y dificultats,
no te 'n extranyis,
no te 'n admiris;
pensa qu' estém en lo mes dels gats.

¡Gatadas y més gatadas!
Cosas sobrenaturals... ideas útils y bonas que aquí no han existit may... ¡Ah, lector! Si m' has de créure, ves de curarte d' espant y desde 'l moment que sentis plans bonichs y enrahonats,
no te 'n extranyis,
no te 'n admiris...
pensa que estém en lo mes dels gats!
C. GUMÁ.

UNA FAMILIA APURADA

casa de don Cándido Espanyol están passant la mar de tragerias.

Després d' una llarga série d' anys transcorreguts entre despilfarro y dissipació, al fons del sach s' han trobat las engrunas, y ara no saben ahont girarse, voltats per tot arreu d' enredos, acreedores y

trampas.
Y no s' figurin; pel aspecte exterior que la familia presenta, ningú diria 'ls mal-de-caps y apuros que hi ha dintre d' aquella casa.

Comensin per considerar que viuhen en un palau magnífich, voltat de jardins espléndits y boscos immensos, ab una gran capella, un lago molt espayós, galliners, pajarera, cria de conills y tolas las demás dependencias que forman l' acompanyament d' una finca d' aquesta naturalesa.

Entre las terras anexas á la propietat, n' hi ha algunas que s' cultivan y que entregadas á varios masovers donan algun rendiment á la familia; pero ¡es tan poca cosa lo que regularment produheixen!

L' un any perque pedrega, l' altre perque s' hi ha ficat la malura, l' altre perque la riuhada s' ho ha emportat tot, casi sempre succeheix que al arribar l' hora de satisfer lo preu del arrendament, los pobres masovers se troban sense un clau y no tenen altre remey, a falta de quartos, que pagar en camisas... que per cert diu que ja las están acabant.

Don Cándido Espanyol, convensut de que aixis la cosa no pot anar, ha reunit un consell de familia per veure si entre tots troban la manera de sortir del pantano en que s' ha ficat á conseqüencia de la seva mala administració.

La conferencia te lloch y en ella don Cándido exposa francament la situació de la casa.

—Estem ab l' aygua al coll,—diu lo pobre home ab una veu que casi enterneix:—causas que tots coneixem y que es ocios repetir, m' han posat en lo cas de no pogue fer frente al meus compromisos ni satisfacer apenas las meas necessitats...

—Permetim,—interromp un parent, tal vegada 'l mes llunyá de la familia:—¿que enten per necessitats voste? ¿vol fer lo favor d' enumerarlas?

—Si, senyor, ja veura. La meva senyora sol ferse un traje de vellut y blondas cada mes: d' aixó no puch prescindirne. Tinch una infinitat de capellans que cuydan de la capella, quals sous, á pesar de ser cresculs, son irreduehbles. Haig de mantenir un verdader exercit de vigilants, serenos y guarda-boscos que m' costan un dineral. Lo sosteniment del lago, los gastos de las barquetas que en ell tinch y 'ls salaris dels mariners que las tripulan, importan també una cantitat respectable. Ultimament, la cria dels conills, gallinas, coloms y demes animals que viuhen de la finca, repre-

senta una sangria continua que debilita extraordinariament la meva bossa.

—Pero,—replica 'l parent en qüestió:—¿ja está voste segur de que tot aixó que acaba d' explicarnos son verdaderas necessitats?

—¡Vaya!... ¿qui es capás de duptarho? Necesitats tradicionals, sagradas, ineludibles; gastos qu' están com qui diu compenetrats ab la nostra existencia. Podriam viure sense satisfacerlos?

—Home, se 'n fa de mes y de menos. Quan un pot gastar sense limitació, en bona hora que tiri 'ls diners per la finestra; pero quan la necessitat l' apreta ¿per qué no ha de reduhir los gastos sigui d' allá ahont sigui, comensant sempre pels mes grossos?

—¡Caramba!... ¡caramba!... No veig la manera...
—¿No? Jo li ensenyaré. Aixó del vestit de vellut cada mes, podria sustituhirse per un cada dos mesos ó per un senzill vestit de poch cost. Ais capellans que cuydan de la iglesia se 'ls podria dir que si no s' contentan ab menos sou, ne despediran la meytat. De tot aquest exercit de vigilants y guardas que manté, sobre tot los cap-de-colla, que cobran salaris estupendos, se 'n podria despatxar una bona part, reduhint la mesada als que quedessin. Las barcas del lago, ab menos de la mitat de lo que ara costan de cuydar, podrian estar perfectament netas y curiosas, y fins se podria suprimir bon número dels patrons y cabos que las dirigeixen. Per últim, tot aixó de criar conills, gallinas y coloms, es absolutament inútil é improductiu; que crihi animals qui 'ls necessiti, que á voste cap falta li fan...—

Al sentir aquestas estupendas manifestacions, varios individuos del consell de familia s' aixecan esgarriats, protestant contra unas ideas que amenassan destruhir la santa tradició y 'ls usos y costums de la casa.

Lo parent insisteix, don Cándido procura restablir la pau y contemporisar ab tothom, y després d' una discussió llarguissima, s' acaba resolent lo conflicte y salvant los apuros de la casa de la manera següent:

«La familia de don Cándido Espanyol no disminuhirá cap gasto.

»Lo únich que farà, y ab aixó espera arreglarho tot, es aumentar lo preu d' arrendament dels masovers que cultivan las sevas terras.»

Davant d' aquest acort desastrós, un no pot menos que exclamar:

—¡Que se 'n perden de casas per no tenir direcció!
¡Pobre don Cándido!... ¡Pobres masovers!

FANTÁSTICH.

REPICHS

EN Cánovas te un gran defecte per poder dirigir la política espanyola; y aquest defecte no es altre que 'l seu pessimisme.

Va perdre primer la fé en las ideas, després la fé en los homes, després la fé en la nació, y al últim ha perdut la fé en si mateix.

Es una fatalitat: com mes blanchs se li tornan los cabells, mes negres se li tornan las ideas.

L' altre dia vaig cassar al vol lo següent diálech:

—¿En Tort y Martorell, arcalde de Barcelona?... ¡Impossible!

—Verdaderament no te talla per ser ni tan siquiera arcalde borrego.

—¡Y que ha de tenir talla per borrego: per pet de monja y ab prou feynas!...

En Romero Robledo en ple Congrès:

—«Hi entrat en lo partit conservador perque m' ha donat la gana.»

Sempre havia cregut lo mateix, es á dir, que la seva entrada en lo partit conservador era qüestió de gana.

Quatre jutjes han intervingut en la qüestió del Ajuntament de Gracia; quatre jutjes, y al últim per tornar á reposar al arcalde y als regidors susposos.

¡Quatre jutjes!... ¡Dugas parellas!... ¡Los elements necessaris per ballar uns rigodóns!...

¡Pobre justicia y com te fan ballar en aquest sarau de patacada dels conservadors!...

Sembla que á Gracia un tinent d' arcalde, prescindint de qu' existeix allí un escorxadore especial, va tenir á be matar un porch al mitj del carrer, davant mateix de casa seva.

—¿Y las ordenansas municipals?—preguntarán vostés.

—Vaja, senyors, no s' hi encaparrin: quan un tinent d' arcalde vol matar porch ho fa en la forma que ho te per convenient. Y á las ordenansas municipals se 'ls hi dona botifarra.

En l' última fornada de senadors vitalicis resulta elegit un tal Sr. Calvo Martin.

Vostés preguntarán sens dupte:—¿Pero quins mèrits te contrets aquest senyor per otorgarli un càrrech tan elevat?

Vaig á satisfer la seva curiositat: lo Sr. Calvo Martin es lo metje de la familia de D. Antón lo Mónstruo. Ja veuhen: un home que li pren lo pols, li fa treure

la llengua y li cura 'ls enfits, si no era digne de que 'l fessen senador per tots los dias de la seva vida.

Además, lo Sr. Calvo Martin sabrá molt be que las ocasions no passan mes que una vegada, y que á la ocasió la pintan calva.

En Silvela y en Sagasta dias endarrera van atunyir-se de mala manera.

Y aixó que 'l dia avans l' home del tupé havia dit que 'l país no feya cas dels republicans perque reyna sempre entre ells la major discordia, no succehint igual entre 'ls monárquichs, en rahó de ser la monarquia un freno.

De manera que á no ser lo freno de la monarquia, en Sagasta y en Silvela s' devoran mútuament.

Ben mirat aixó del freno no s' acaba d' entendre.

Jo no he vist may que 'ls tals monárquichs portin á la boca cap freno.

Lo que si hi portan regularment es una barra de turró.

Del discurs d' en Vallés y Ribot:

«Lo govern necessita diner; lo Banch no li proporciona diner, li proporciona paper; es una fábrica mes que de paper moneda de moneda de paper. A conseqüencia de aixó principalment ha fugit l' or de nostres mercats y de nostras caixas; ja no s' veu lo busto del rey en la moneda d' or; prompte no s' veurá 'l busto del rey en la moneda de plata; sols se veurá 'l busto del rey en las monedas de coure. Llavoras algú dirá, sense que puga impedirho cap campaneta, que teniu vosaltres una monarquia de perro chico.»

En Romero Robledo al ferse conservador no ha abandonat un sol moment la barra que 'l caracteriza. Aixis es que ha dit en ple Congrès:

—«Jo he sostingut sempre 'ls mateixos principis.»
Es veritat: de principis se tracta, y ell ha sostingut sempre 'l platillo ab cevas.

En Sagasta en un discurs:

—Los monárquichs tenim la sombra de la monarquia.

¿La sombra?... Jo m' creya que tenian lo sol. Lo sol que mes escalfa.

En Nocedal també ha fet lo seu discurs prenent part en lo debat polítich. Lo mes important que ha dit en Nocedal ha sigut lo següent:

«Lo partit conservador put á mort.»
Tingas en compte que ningú com en Nocedal pot afirmar ab major coneixement de causa una cosa semblant. En Nocedal te olfato de corp.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO.

- 1.ª XARADA.—*Sim-pá-ti-ca.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Cinta-Canti.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Ronda de Sant Pere.*
- 4.ª TERS DE SILABAS.—*A N C O R A
C O L O M I
R A M I R O*

5.ª GEROGLÍFICH.—*Com mes cosas mes personas.*
Han endevinat tolas las solucions los ciutadans Pep Galleda y A. Comprat: n' han endevinadas 4 Cinctet Barrera y Cargol, A. Sabir, Jaumet de Tarrassa y Anton dels Piteus; 3 E. R. Bisbalench; 2 Patatim Patatum y Uu Fulano y 1 no més Un Salitrach y Pau Bullanga.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR.

Ciutadans Anton Chato Tamari, Pep Galleda, J. Soler y Vila, Un del Vendrell, M. B., J. Arán y Gaya, J. G., M. de la B., Un que no volem publicarli (perque es dolent), M. Solá, Vicens Sala, Frá Guir, C. Pujol, Aragónés, J. García Suarez y Un Barber desgraciat.—*Lo que 'ns envian aquesta semana no fá per casa.*

Ciutadans L. Cortés (Lagartijn), Miquel y Jaumet, J. Escolá del Vendrell, Ll. Plá y Tort, Abogat dels pobres, Jaumet de Tarrassa, J. Casanovas y V., Puhet de la Cinta, Rasca-tripas, Mr. Eugon, P. Caballeria, J. Iborra, J. Staramsa, A. Sabir, Cinctet Bairera y Cargol.—*Insertaré alguna cosa de lo que 'ns envian.*

Ciudad Gestos II: Ni 'ls versos ni la prosa 'ns acaban de agradar: envihi alguna cosa que tingui mes punta.—Marqués de Lapa: Respete á originals mes aviat ne sobran que 'n faltan; pero aixó no quita perque tot lo que valga la pena sigui ben rebut.—J. Puig R: No vá prou bé.—Quim Artigayre: L' hi agramih l' envió de l' article.—Lluís Salvador: Los versos van bé.—Reculleras: Idem los de voste.—Japet de l' Orga: Es difícil que poguem contestar ab exactitut sobre cosas que no sigan al dia: un cop l' original es á la cartera, lo trayem de allí quan podem. Lo qu' envia aquesta semana es regular y mirarem de publicarho.—P. P. T.: Repasi 'ls versos primer y últim del sonet y veurá que per cause l' accent sobre monoslabos no sonan prou bé.—Amadeo: Lo qu' envia es flúixet.—J. Sallentag: Insertaré lo sonet y la xarada.—Milla: Ja tindrem ocasió de insertarla un altre dia: fanch ray es lo que sobra á Barcelona.—Joan de la Tarella: La rondalla es molt desigual y bastant fosca.—A. Cortina Rivera: Aprofitaré un epigrama.—J. de P. Juanito: Va bé.—Fruit Sech: L' article es com lo pseudónim que ha adoptat un verdader fruit sech, sense such, ni frescura: la terra permetia un altre desarrollo y punts de vista mes alts y mes intencionats. Revela un bon instint, pero las bonas intencions no bastan.

LOPEZ, editor.—*Rambla del Mitj, 20.*

BARCELONA.—A. Lopez Robert, impresor.—*Asalto, 63.*

LO CADAFALCH À BARCELONA. — EXECUCIÓ DE MOMPART.

Lo reo.—Isidro Mompert.

vuy fa vuyt días, que després de disset anys de no haver succedit tal cosa, va alsarse 'l cadafalch à Barcelona. En ell morí, en garrot vil, lo reo Isidro Mompert, un minyó de 22 anys, fill de Canovellas, acusat d' haver comés un crim horrible.

En efecte, la matinada del dia últim de Juliol del any 90, penetrá furtivament en certa casa de uns coneguts séus, situada à Sant Martí de Provensals, ab l' intent de apoderarse de una suma que sabia havian cobrat, y aprofitá al efecte l' ausencia del amo que treballava à la fàbrica y de la mestressa que havia anat à la plassa. Pero no contá ab que à la casa hi havia una pobra nena de 11 anys, encarregada del cuidado de las criaturas, y per no ser descubert l' assessinà, com també assessinà à una criatura de 5 anys d' edat, filla de aquell desventurat matrimoni, deixant ilesa à una altra criatura de bressol. A continuació y no trobant la cantitat que buscava, s' apoderà de dos rellotjes de plata y 77 pessetas y mitja, propias de un rellogat que vivia ab aquella familia.

Realisada aquesta trista hassanya fugí per l' horti de darrera de la casa, tancant per precaució la porta del carrer. Lo crim produhí fonda indignació en lo poble de Sant Martí de Provensals.

Mentres s' estava sustanciant la causa contra Isidro Mompert, se descubrí que 'l mateix individu havia comés lo robo y la violació de una dona d' edat, per quals delictes sigué condemnat à un gran número de anys de presidi.

Extingint estava aquesta pena en lo correccional de Santonya, quan sigué traslladat à Barcelona, ahont lo govern disposá que 's realisés la seva execució. Fins que arribá à Manresa recluit en lo wagó celular y acompanyat de la guardia civil, no 's doná compte del verdader objecte del seu viatge. Arribá à Barcelona dijous al vespre, trist, abatut y plorant amargament. Tapantse la cara ab un tapabocas evitava las miradas de la numerosa multitud que havia acudit à la estació d' el ferrocarril. Fou traslladat à la presó en carruatje. Allá l' instalaren en los calabossos immediats al sitiahont acostuma à guarnirse en semblants cassos la Capella, situats en l' últim pis del edifici del carrer de Amalia. Lo divendres à las vuyt del dematí sigué posat en capella. En aquest punt pot dirse que comensa l' agonia de aquest desventurat.

Lo criminal més empedernit inspira llástima, desde 'l moment que la justicia humana 's disposa à sacrificarlo. La pena de mort repugna sempre principalment per constituhir un atentat contra las lleys de la naturalesa. Aixís se comprén que 's practiquessen activas gestions per obtenir l' indult de Mompert, y evitar à Barcelona un espectacle dolorós, impropí de la cultura del nostre poble. Tot inútil. La justicia humana havia de cumplirse. L' execució capital havia de realisarse ab tot l' aparato espantós, grotesch y horrible, que conserva encare la legislació espanyola.

No descriurém los torments morals que sufri 'l reo en la capella. Ho ha fet la premsa diaria ab gran luxo de detalls y pormenors. Mompert se mostrá sempre affigit, desconsolat, abatut. No pogueren mitigar la pena imensa que sufria los ausilis que li prestaren los confreres de diversas associacions creadas ex-profés per assistir als reos condemnats à mort. Aumentaren encare aquesta pena las entrevistas dolorosissimas que tingué ab la seva pobra mare, ab los séus desconsolats germáns, escenas desgarradoras que la ploma 's resisteix à escriure. Diversas autoritats, lo gobernador, lo bisbe y altres lo visitaren. Lo bisbe li digué ab molta rahó: «Los homes no perdonan.»

¡Los homes no perdonan! Vintiquatre horas de temps donan al reo per contar un à un los instants que li quedan de vida, martiri moral tan bárbaro com inútil.

En tal situació 's trobava Mompert, quant lo butxí 's presentá à ferse càrrech d' ell. Lo butxí de l' Audiencia de Barcelona Nicomedes Mendez, es un home que fa gala de una gran suavitat, y usa un llenguatge fi y atent. Ningú sospitaria al véure'l que exercís tan odiós ofici. Ell se creu lo bras de la justicia. Al dir que n' ha mort à quaranta y tants no s' esborrona. Sols al pensar ab la seva filla 's comou; pero procura ocultarho. Una filla tenia que festejava ab un jove. Quan aquest averiguá que la seva promesa era filla del butxí, emigrá à Buenos Aires, per no recordarse may mes d' ella: y la pobre noya, al donarse compte de la seva desventura, 's suicidá. No per aixó ha deixat Nicomedes Mendez lo seu ofici. L' únich que procura, segons contan, es que fora dels cassos en que ha d' exercir las sevas funcions, ningú 'l conegui. A tal efecte 's deixa creixer la barba, y únicament cada vegada que ha de compareixer à executar una sentència de mort se afayta previament conservant sols lo bigotí.

En aquesta forma 's presentá al reo Mompert, practicant la irrisoria cortesia de demanarli perdó. Després l' agarrotá pel cos, pels brassos; à continuació li vestí l' hoga infamant. La que posaren à Mompert era de color groch, bruta y asquerosa: l' hoga groga correspon als parricidas, per qual motiu lo president de sala que presenciava 'ls preparatius de la execució hagué de protestar, per correspondreli l' hoga negra. Ab una mica mes se fa ús de un dominó; pero dit president de sala no permeté que una prenda de roba que havia servit per anar als balls de máscara. s' empleés en una execució capital.

Quan Mompert sortí de la presó per ser executat en lo Pati dels Corders, immediat al edifici, una multitud immensa omplia tot aquell espay. Mentida sembla que en un poble civilisat, existeixin encare tantas perso-

Lo butxí.—Nicomedes Mendez.

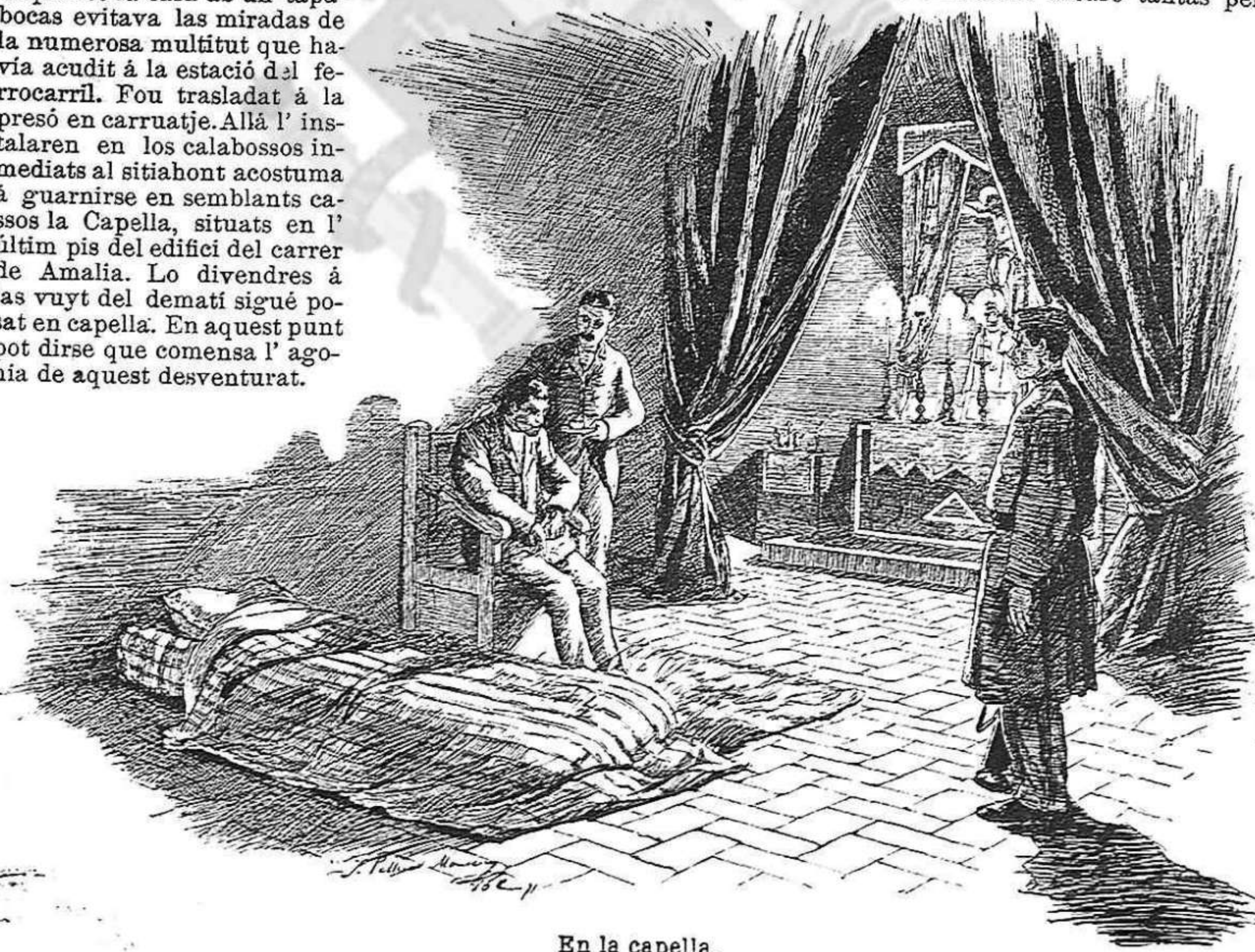
nas que 's deixin atraure per un espectacle tan trist y repugnant. Mompert anava mes mort que viu, sostingut per alguns capellans, arrossegant los peus, sense forsa per aguantarse: Ni la promesa del cel que li havian fet los sacerdots que 'l confessavan lográ reanimar aquell esperit decaygut, donar forsas à aquell cos exánime. Es que l' instint de conservació de la vida será sempre l' aspiració suprema del sér humá.

Poch menos que à pes de brassos lo pujaren al cadafalch. Lo ferén seure en lo repetje del pal: era massa menut y l' argolla no li arribava al coll. Tingué d' alsarse novament y li posaren una manta doblegada que li servis de cuixí. Tot estava à punt. Lo butxí li tapá la cara ab un mocador negre: los capellans resaren lo credo: l' executor de la justicia maniobrá: lo reo feu una extremitut horrible... y per fi quedá demostrat lo que havia dit lo bisbe:—Los homes no perdonan.

Per realisar lo desitj que teniam de donar l' imatge del reo en la capella, del reo avans de morir y del reo ja executat, aixís com lo retrato del butxí, tot autèntich y pres del natural, separantnos de altrás publicacions, qu' en aquesta qüestió ab l' afany de adelantarse no ham mirat prim, no hem reparat en esforços ni sacrificis. No podiam anticiparnos, en quan la senmana passada coincidi l' aparició del nostre periódich ab la execució del reo.

Hem de consignar que en la presó trobarem las majors facilitats y una acullida plena de las majors atencions y respectes, per part de tots los empleats, distingintse en aquest punt lo director Sr. Trigueros, lo según director Sr. Nieto, lo majordom Sr. Figuerola y l' empleat Sr. Nieto. Tot lo que diguessem en pró de la seva exquisita amabilitat é inagotable sollicitud sería pàlit. Rebin, per sa conducta ab la premsa, las gracias mes expressivas.

J.

En la capella.

Després de mort.